

Nemzeti Társalkodó

Januarius 27dik napján 1835.

Nyelvünknek jobbitást
érdemlő hibáji.

(végzet)

6or: A' *hatást hetést* nyelvünk két képen jelentheti: vagy úgy t. i. hogy a' lehet-igét más igéknek határozatlan módjával (az infinitivussal) teszi a' mondatba (propositio-ba) p. o. látni lehet, tudni lehet, 'sat vagy pedig úgy, hogy a' *lehet* helyett, a' *hat het* igéket más igékkel egy szóvá köti öszve p. o. láthatni 'sat.; de hogy mind ezen két módoknak elmúlatásával vagy megvetésével és az igéknek csak magokra a' határozatlan mód-ba tételével a' *hatás hetés* képzetét kilehet-ne tenni; azt tagadom: mert az igen helytelen követelés hogy p. o. látni azt tegye, a' mit láthatni; mondani, azt, a' mit mondhatni, vagy hallani és hallhatni mindegyet tenne, ha ez így volna, úgy soha semmi szüksége nyelvünknek sem a' *lehet*, sem a' *hat het* igékre nem lenne: mert a' mint a' határozottlan módban hallani annyit tehetne mint hallani; úgy az igéknek minden más módjaikban időikben és személyeikben is ép-

pen azt lehetne követelni, hogy a' *hatást* *hetést* tartozunk oda érteni, ha az író, vagy beszélő nem említi is, és így p. o. a' *hazug hibázik* azt is tehetné (egy ilyen gyönyörű mentalis reservationál fogva) hogy a' hazug nem hibázik, hanem csak hibázhatik. De talám a' jelen divat szerint nagyon kedvelt rövidség tekintetéből ezen *hat het* szótagotskáknak elhagyása még is fedezhető egy szép szónoki figurának t. i. az ellipsisnek köpenyegével? Én erre azt mondom hogy a' szónoki beszédnek legelső és legbizonyosabb ékessége a' jó rendbe szedett jó gondolatok után, csak a' legtisztábban érthető előadásban állhat. — Az oly rövidítés, a' mi nyilvános zavart hozna-be a' nyelv tisztaságába nem követésre, hanem megvetésre méltó. Kár hogy némelyek még is, a' mit egyszer kinyomtatva megláttak, akár helyes, akár helytelen légyen az, mind követésre méltónak találják.

7er: Hasonló nagy nyereségű rövidítés az is, hogy a' *hat het* igékből származott nevek végső szótagait egészen elvetik némelyek midőn a' tagadó, vagy megfosztó *lan len* szótagokat hozzájuk toldják. *Hat het* éppen úgy ige törzsökök, mint *kérd, hall, tud, lát, jár, mond 'sat.* az ige törzsökökhöz az *ás és* névformáló szótagok ragasztása által, éppen az igék értelmét mivelő nevek formáltatnak p. o. *kérdés hallás a' kérd, hall, igék értelmeinek éppen cselekvését jelentik: ezenzás- és végzetek at et* szótagok-

kal tseréltetvén-fel, ismét más nevek formáltatnak, melyek az *ás és* végüektől tsak annyit különböznek, mennyit a' meglétt dolgok az éppen folyamotban lévőktől, így p. o. *tudás, mondás* a' *tud, mond* igék értelme jelentéseinek éppen folyamban lévő tselekvését; ellenben a' *tudat, mondat* ugyanazon értelmeket már bévégezve jelentik. Az így formált *at et* végü nevekhez szokta már szép rendet tartó nyelvünk a' *lan len* ragokat toldani, és így szármoznak az ilyenek: *kérd; kérdés, kérdet, kérdetlen: tud, tudás, tudat, tudatlan, hall, hallás, hallat, hallatlan: ezen hasonlat és szabály szerint formálta nyelvünk a' hat het* igékből is a' következőket: *hat: hatás, hatat, hatatlan, het: hetés, hetet, hetetlen! nem pedig: hat hatlan, het, hetlen: mert ezen utobbiak éppen oly helytelenek, mint kérd, kérden, hall, hallan; tud, tudlan, jár, járlan, mond mondan; a' kérdetlen, hallatlan, járatlan, tudatlan, mondatlan helyett. — Az ilyen, igék törzsökéhez közvetlenül toldott *lan len* tagokkal formált nevek, nyelvünk formálódása helyes szabályával merőben ellenkeznek, és értelmekre nézve is nyomorékok 's csonkák mindenkor, valahányszor cselekvő igékhez toldatnak: mert ezekben a' *lan len* természet szerint csak azon igének jelentése értelmét tagadja, a' melyhez így ragasztatik p. o. a' *rosz út járhatlan, csak azt térszi, hogy a' rossz út nem járhat, és nem azt,**

hogy a' járhatás lehetetlen a' rossz úton; a' jó kenyér is *ehetlen*, mert enni nem tud, és a' jó bor is *ihatlan* mert inni nem tud; de nem eheterlen a' jó kenyér és nem ihatatlan a' jó bor, 'sat. így láthatlan a' vak, mert nem láthat, de nem láthatatlan mert tárgya a' láthatásnak: ellenben a' lélek nem láthatlan, mert láthat; de láthatatlan, mert nem tárgya a' láthatásnak. A' megfoghatlan csak azt teszi, a' mi nem foghat-meg semmit; így láthatlan a' mi nem láthat; érthetlen a' mi nem érthet; tudhatlan a' mi nem tudhat 'sat.

De ha jó értelműek volnának is, ugyan mi kedves mi szép, és mi oly bájos lehet egy tiszta telyes hangú jó szónak botlásához 's csukláshoz hasonló megrontásában?! mivel szebb vagy csinosabb az érthetlen kérdhetlen, mint az érthetetlen kérdhetetlen, 's a' láthatlan várhatlan, mint a' láthatatlan várhatatlan? — Az ily rövidítések által a' szók tiszta értelme rontatik, a' nyelv tisztasága homályosítatik; a' nyereség pedig az *at et* szótagok kihagyásából nem sokkal fog többre menni, mint az *i* föliből elvont pontokból gyűjthető jövedelme a' *Meidinger* fősvény ügyvédőjének. — Azonban jó hogy a' helytelen újítást egy írónak sem kötötték erővel pennájához — hanem még is kár hogy a' legrútább mód is mindenkor ragadós szokott lenni, és akaratja ellen is ragad az emberre, mint a' pihe a' köntösre.

8or: Rossz vidékiség az is, midőn a'

szenvedő ígéktől azoknak tulajdon ragasztékaik elvettetnek, és azok helyett a' cselekvő igékéi toldatnak hozzájok; és így a' hová egyedül csak az *ék* rag illik, oda *on en* ragok toldatnak p. o. az ilyenek helyett: rendeltessék, hozzattassék, irattassék, hivattassék, nagyon rosszul és hibáson mondatnak ezek: rendeltessen, hozzattasson, irattasson, hivattasson: mert az ilyen *on en* végű igék telyességgel nem szenvedő igék; hanem valósággal mások által mivelletők: hasonló hiba a' *a' foglaló mód aligmúlt* idejében is midőn itt is a' *nék* rag, *na ne* ragokkal tseréltetik-fel p. o. *adatnék* helyett *adatna*, és *vétetnék* helyett *vétetne*, mivel az *on en*, *na ne* végzetek mind csak cselekvő, és cselekedtető, vagy mivellető igék ragasztékai. — Könnyű ezt által látni abból is, hogy ezek éppen úgy mint a' cselekvő igék 4ik ejtést (accusativust) kívánnak magok mellé, 's a' mondat (propositio) értelme sinsen addig bévégezve, míg ez oda nem járul p. o. *Az orvos hívasson, vagy hivattasson a' beteghez* itt a' mondat értelme még nincs kiegészítve, minthogy hívasson vagy hivattasson nem szenvedő, hanem mivellető ige; tehát egy 4dik ejtést vár még maga mellé, t. i. hívasson vagy hivattasson egy seborvost vagy papot 'sat. ellenben ha az orvost akarom a' beteghez hívatni, így kell szóllanom: *az orvos hívassék, vagy hivattassék a' beteghez*, és már itt a' mondat értelme bevagyon rekesztve: mert hívassék szenvedő

ige lévén, ez az *lső* ejtéssel szokott járni, és az orvos az. — Ismét: Ha így szóllok: *kivánom hogy nekem rendeltessék . . .* ekkor a' mondat értelme kiegészítésére még csak egy *lső* ejtés (nominativus) kívántatik p. o. *segedelem*. . . Ellenben ha így szóllok: *kivánom, hogy nekem rendeltessen . . .* ekkor még két kérdés marad fenn: *ki?* és *mit?* p. o. *az úr segedelmet*, vagy a' helység bírása forspontat 'sat. Lehetne ugyan ezen hibát menteni azzal, hogy a' debretzeni grammatica ezt nem tartja hibának; de erre azt kell megjegyeznünk, hogy ez azért még is mindég hiba volt, és annak is fog maradni, minthogy csak *vidékiség* (provincialismus); egész nemzetünk szokása pedig az igék három formáit (u. m. a' két cselekvő, és egy szenvedő formákat) nyelvünkben, a' debretzeni grammaticának születése előtt, már jóval, szépen kiformálta. Nem is szükség a' hibát menteni (mert *caussa patrocínio non bona pejor erit*) legjobb azt megesmerni, és elhagyni. — A' szabály mely ellen mostani új íróink igen gyakran hibáznak im e' következő: Az *ik*-es igék, a' milyenek minden szenvedő- és némely közép-igék, (melyek t. i. a' *jelen időben em el ik*, vagy *omol ik* végűek, p. o. *nézetem nézetel nézetik; tartozom tartozol tartozik 'sat.*) az egyes 3-dik személyben az *ik* véget seholt el nem vetik, hanem csak a' *múlt időkben*, egyebütt pedig vagy változatlanul megtartják mint a' *jövendőben*, vagy *ékre* változtatják p. o.

nézetik, nézeték, nézeténdik, nézessék, nézetnék; tartozik, tartozék, tartozandik, tartozzék, tartoznék 'sat. —

A' szenvedő igéket tehát soha sem kell *on en*, és *na ne* szótagokon végezni: mivel ezen szótagok azokat mivellettő igékké változtatják. — Ezen hiba nyelvünkben, némely könyörgéses és énekes könyvekben, vagy on elszélesztve, és csak a' rimelés kedvéért becsúsztott verselési szabadsággal (vagy poética licentiával) lehetne még valamennyire menteni: de helyben hagyni telyességgel nem lehet. —

Noha az e'féle nyomozások nem minden olvasókra nézve egyaránt érdekesek, sőt némelyek előtt éppen unalmasok is lehetnek; mindazáltal ha író lehetne oly szerencsétlen állapotban, hogy noha az itt írtokkal ellenkezőleg vélekednék, még is ezeknek alapos megfontolása unalmára lehetne; annak azt ajánlom, győzze-meg magát, és ne sajnálja csak azért is, még többször is, egész figyelemmel és csendességgel elolvasni! meggondolván, hogy íróink leginkább kötelesek nyelvünket helyes alapok szerint pallérozni, és annyira tökélyesíteni igyekezni, a' mennyire minden pallérozott nemzet a' magáét tökélyesítette, és hogy ez, csak akkor lenne elérve, midőn nyelvünk természetéből kitünő alapokkal ellenkező vidékiséget íróink munkáikba nem elegyiténének. —

Értekezés a' meghóltság-ról.

Ha eszünkbe jutnak a' régi, mint a' mostani korból, szájról szájra ment azon hírek, hogy itt 's itt, ekkor 's ekkor, ezen 's ezen, eltemetettnek sírjából kiabálás hallatott; a' melyet gyakran az eltemetettnek halálát vártak, részint hibájok palástolásáért is, a' köznéprevédezésének tulajdonítottak, ez pedig könnyen hívőleg, azt az eltemetett lelke kijárásának, koborlásának hírlette; — ha meggondoljuk, hogy az orvosi tudomány bár mely magoss fokra lépte mellett is, a' leghíresebb orvosok lakta városokban is, a' halottas kamarák (Todtenkammer) 's azokban az oda betettek felébredése esetére, mesterséges műszerek divatoznak; — ha annak okát vizsgáljuk, miért hogy sokan, még a' főbb rangu mind két nemen lévőek között is, végrendelésképpen megszokták hagyni, hogy testek folbontatlanul el ne temetessen; — végre ha elképzeljük azon sok elrejteteket, a' kik oly szerencsések voltak, hogy hozzátartozóik gondos apolása, 's minden szükséges segédeszközök használása által elrejtésekből későbbre vagy hamarább életre jöttek, — a' kik között talán legnevezetesebb N. Kisasszony története, a' kit két orvos meghóltnak, egy csak elrejtetnek tartott, 's a' szerető gondos anya ennek inkább hívén, kilencz hétig melengette maga mellett éjjel nappal, a' mely idő után kezdete a' szerencsés leány az élet jeleit mutat-

ni ujjai mozgatásával, 's életre jött 's meggyógyúlt: — ezekből mondom kéntelenek vagyunk elhinni, hogy még némü hijány van a' meghólttság minden esetei bizonyos és csalhatatlan megesmérésében.

Az elevenen eltemettetés borzasztó esetei kikerülhetésére nézve, nézetem szerint nagy hijány van a' miatt, hogy nincs oly könnyen, még falun is, mindenektől használható mód vagy műszer, a' mely által a' tökéletes holttságot meglehessen esmérni; 's e' miatt hibás az a' szokás is a' mint bannak a' beteggel halála vagy elrejtése első óráiban. Távól legyen hogy én azt merném magamról állítani, hogy én egy olyan műszert találtam-fel (eüreka), én csak értekezést írok, nem is az én körömbe tartozik; de a' Nemzeti Társalkodó becses célja szerint mindenkinek nem csak jusa sőt kötelessége ebbe közhasznu esméretekét írni, vélekedéseit ez által az ahoz értők megpróbálása eleibe terjeszteni; — célom csupán csak is ez. Örömet 's belső örömmel fogom azért olvasni, ha értekezésemet a' tudós hazafiak 's kivált a' nagy tekintetü orvosok bár annyira méltatják; hogy azt vagy helyesnek ítélve annak kivitele tökéletesítése módjába igyekeznek; vagy pontos próbák után — én még ily nemü próbát nem hallottam, nem olvastam — helytelennek látva, azt fontos okokkal megczáfolják.

Tudjuk, hogy a' nagy mindenség egyik fő éltető ereje az elektrikuság (villámszer)

a' mely mutatkozik a' galvanismusban is, 's ezt azért az érintéssel kifejlődött elektrikuságnak is nevezik. Tudva van az a' környülmény is, a' mely Galvanival a' nevérol nevezett Galvanismust feltaláltatta; a' mely elég bizonyosága annak, hogy még a' fő, derék és bőr nélkül léte is az állati testnek, nem veszi el legottan az életnek minden jeleit, a' mit az inashúsok rángatózásaiból láthatni. — Azt kérdem azért: nem lehetne é a' galvanismust, vagy is a' Volta oszlopát, oly mívszer formába készíteni, hogy az könnyen, szinte zsebhen hordozhatólag készítettve, 's a' szemeit behunytnak inashúsaira alkalmaztatva, annak igen vagy nem rángatózása bizonyossá tegyen minket az élet valamely szikrája meglétéről, vagy annak egészen lett elenyészéséről. Bár 25 pár czink és réz (ha az ezüstöt drágállanak) tányérkák, 's a' két sarokra (polus) akasztott vezetők (conductor) az élet becséhez képest semmibe sem kerülnének; minden helység által könnyen megszerezhetők lennének; a' papokat pedig az oskolákban egy mutatással meglehetne tanítani annak mimódon használására; 's kötelességekké lehetne tenni, a' szemeit behunytnak kinyújtóztatása, annál kevésbé eltemetése meg nem engedését, míg ez által meghaltságok meg nem próbáltatik. Találtatik még élet erő benne? akkor annak vagy egészen elenyészéséig várnának, vagy az olyas esetekben, a' szükséges orvosi segedelmet használnák. Nem találtatik? jó,

legalább a' bizonyosság által mind a' babona mind a' rettegés elenyészne. — Mint írárok, nem körömbé tartozik; nincs is módunk próbákat tenni; de talán megérdemli ezen tárgy hanem mások, legalább az orvosok figyelmét, hogy ezzel próbákat tegyenek; mert ha egy több órákig a' vízben volt vízbe fultat a' vállapoczkák közzé bocsátott elektrikai szikra, 's egyéb szükséges ápolások életre hoztak; nem gondolom, hogy a' Volsa oszlopa által (a' mely egyszerűbb miniszter az elektrikainál) okozott hasonló szikra, az életet, ha még van, ki ne jelelné.

A' létel és nem létel, vagy élet és halál közti határvonalat tökéletesen elvonni, kijegyezni nem lehet. Mint mindenütt a' természetben, úgy itt is ugrás, szökés nincsen; lassan megyen által a' test az életből a' halálba. Meglehet ugyan, hogy a' betegség éppen ezen átvezető palló a' tulsó esméretlen partra; de talán még ott is nem kezdődik a' test tökéletes elenyészése a' palló végénél, vagy más szókkal, nem lett tuskóvá a' test a' szemek behúnyása pillanatjában; kivált pedig hátha az a' szem behúnyás csak elszenderedés; csak elrejtetés! Úgy vélekedem azért, hogy valami nem szelid emberiséget árul-el, ha a' szemeket behunytat legottan mintegy tuskót, hogy illetlenebb kifejezéssel ne éljek — úgy tekintjük; ha takaróit rólla levéve, legfejebb csak egy leppellel takarjuk-bé, sőt a' régi babonás idő hagyományját követve, nem azért ugyan,

hogy lelke az ablakon kirepülhessen, hanem azért, hogy a' szoba levegője tisztuljon, az ablakokat bár mely kemény hidegben kinyitjuk, 's a' szemeit behunytat, vagy talán a' csak elrejtéztet, a' hideg miatt valósággal meghalni kényszerítjük. Így valójában késő lesz minden orvosi vizsgálat, segedelem; 's még később a' halottas kamarákbeli minden elmés intézet és mivser! — Ne legyen azért egy beteg halálának is legelső esmertető jele a' kinyitott ablakok; hagyjuk őtet csendesen elébbeni fektébe; tisztítsuk a' szoba levegőjét az esmeretes füstölőkkel, párolásokkal, míg meghaltságáról a' fennebbi módon, talán, tökéletesen meggyőződhetünk.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

S.

Ángol originálok.

Stukeley egy gazdag magános ember a' perpetuum mobile keresetére adá magát, de bolond nem volt. Egykor kénytelen vala magányját elhagyni, hogy tegye-le III. György királynak a' hódolási hitet. Az úton úti társaival okosan és elmésen beszéle, csufolkodék saját szenvedelmeivel, 's az örök mozgóval, 's azt mondá, meglehet hogy egykor vissza jó az emberek közé, 's véget vet, csudálatosságainak. Miután jól átlátta volna hogy az örök mozgás képtelenség, elhagyta annak keresését, de élet módját nem változtatta. Agyát soha seni vetették-meg; kezeit husszor megmosta napjában, arcját vagy testét soha

sem. Cselédje két asszony személy volt, egyik nála lakott, a' másik kívül. Egy ideig a' hangyák természetének kitanulására adá magát 's eltölté a' szomszédságot ezen alkalmatlan bogarakkal.

Marlborough herczeg, ki is azon tájban Belgiomban táborozik vala, sánczokat nyitott; a' mű tudósunk nyomba követé őt; kirajzolván szobája földjére mind azon városok fekvését, melyeket a' hadvezér ostromlott, kapát vett a' kezébe 's felvagdalta saját szobáját, mindég híven kísérve az újság által adott tudósításokat, 's a' herczeg mozdulásait. Minden város egy dészkatájába került.

Semmiféle széke nem volt. A' földre ült 's lábainak gödröt vágott a' kemence előtt. Árendásai soha sem vehették reá, hogy elvegye tőlök a' pénzt hamar; azt izente nekik hogy várjanak a' fogadóban, 's ott tartotta őket saját költségén, míg tetszett elbocsátnia. Pénze használása nem kevésbé volt eredeti. Miután Londonban a' törvény tanulást elvégezte volna, előszobája ajtaja felett egy kis párnazsákot hagyott; de oly penészeszt és viseltest, hogy senki sem vetett reá ügyet. Tíz tizenkét tanuló lakott utána ugyan azon szobában, de egyik sem bolygatta a' párnazsákot; végre egyik az utobbi lakók közül monda a' legényének, hogy takarítsa ki azon rongyott. Ez a' földre veté az összesenyvett jószágot, 's ime, kihengeredék belőle 700 darab arany, melyet Stukeley benne hagyott volt, némely leveleivel együtt.

A' helyett hogy pénzét rendes helyen tartsa, a' konyhája földjén halmozta rakásra; szobájában, hová soha legény bé nem lépett, vala mintegy 3000 guineája. Egykor bé vitt oda egy gyermeket; ama summának egy része, oly asztalon hevert, melynek egyik lába ki volt törvé. A' gyermek belé botlott az asztalba, leverte, 's a' guineák szét hengeregtek. Tíz év folytában, még ott lakott azután Stukeley, sem az asztalt fel nem vette; sem a' guineákat fel nem szedte. Csak lábával háritotta félre, ha útjában voltak, és így két ösvényt vert köztök, u. m. az ágyától az ajtóig, 's ugyan onnan az ablakig.

Londonban 1777^{*}ben élt egy gazdag eszes, becsületes ember, jövedelme mintegy 10,000 font sterling, neve Howe. Ez elvett egy nagyon szép ifiu leányt, kinek a' familiája neve Mallet vala, és a' kit Howe szenvedelmesen szerete. A' menyegző napján, miután reggelizés közben azt vitatá, hogy minden asszony személy hűtelen és hogy nem lehet egyiknek is indulatjában bízni, felkele, mondá ujdonnat uj feleségének, hogy őt elkerülhetlén dolgai a' Towerbe szállítják haladék nélkül, 's el is mene. Négy óra tájban levelet kap tőle az asszony, melyben azt írja emennek, hogy véletlen körülállások Hollandba kényszerítik indulni.

Tizenöt év lefolyta alatt Howené semmi hírét nem hallotta férjének. De imé mi-ben álla a' Howe csudás útja. Ugyan azon

utsza végén, melyben az ő lakja vala, választott magának egy kis szállást egy rézmivesnél, kinek is egy hétre 6 shillinget (mintegy 3 pengő for.) fizetett. Nevét elváltoztatta, mivel nem régtől fogva költözött volt Londonba, senki sem ismerte-meg. Felesége házatól harmadik szomszédban egy kis kávéház vala, ebbe szorgalmasan eljárt. Elszökése után 5 évvel olvasta itt egy újságban, hogy a' felesége kérelmet adott-be a' parlamentbe, hogy neveztesse-nek ki bírák, kik a' férje dolgait szedjék rendbe, emennek élete vagy halála nem tudatván. Ó ezen dolog folytát nagy figyelemmel kísérte, 's az ügy ütött-ki, a' mint a' felesége kívánta. Ezután eltölt 10 esztendő. Howené asszony megváltoztatván szállását, az utsza más sorára ment lakni egy Salt nevezetűhez, kivel Howe találkozott több ízbe a' kávéházban. Ezt megtudván még szorosabb barátságot kötött vele, 's végre ő is hozzá ment lakni egy kis szobába. Ez a' szobácska csak deszka rekesztéssel lévén elválasztva a' feleségétől mindent lehetett hallani a' mi történt. Salt ifjú legénynek vélvén új barátját nagyon rajta volt hogy vegye-el az özvegyet. Végre azon napon a' melyen elindult, csak hogy 17 évvel azután, a' midőn Howené asztalnál ülne testvérével és sgorával egy isméretlen inas egy aláírás nélküli levélkét hoz, melynek nevetlen írója esedezik Howenének, hogy más nap délelőtti tíz órakor jelenjék-meg Saint James Parcban egy kijegyzett helyen.

„Látod,“ monda Howené, oda vetvén testvérének a' levélkét, ha vén vagyok is, kapok még imádókra.

A' testvére kezében vévén a' levélkét's figyelmetesen nézegetvén, így kiált-fel: „Ez a' Howe írása.“

Howené, ki szerette különös férjét, elájult ezen szókra 's magához jövé, elhatározzák, hogy más nap testvérétől és sógorától kísértetve megjelenik a' kijelelt helyen. Öt minutai várakozás után, Howe egészen nyílt ábrázattal, minden zavarodás nélkül, feleségéhez jöve 's úgy beszélvén nekimint-ha csak az előtti nap hagyta volna-el, karon fogá 's haza mene vele. A' menyegző napja 's a' menyegző éjje közt 17 év tölt vala el. A' *historia azt mondja*, hogy boldogul éltek és sok gyermekek lett.

M I K O R N E V E T ?

Sir Joseph Yorke angol követ Hollándban haza menetele előtt kevéssel az oraniai herczegnél ebédele, hol jelen vala a' Chartes-i herczeg is. Emez szokott udvariatlansága szerént viselte magát 's eltökélé hogy az ángolon kikap. Látván hogy Sir Joseph nem nevet a' furcsaságain „Hogy hogy, uram,“ monda, „az úr nem nevet soha?“ „Ritkán, monseigneur,“ felele a' követ hidegen. — Épen akkor vala az egyesült franczia és spanyol flotta a' *Kánálisban*, mi új tárgyat adott a' herczeg neveletlen elméskedéseinek. „De, monsieur,“ mondá ismét, „ha a' mi flottánk megtámadná Angliát?“ „Akkor, monseigneur, nevetnék,“ így szóla Sir Joseph.